

Positivt umgänge

Guide för familjehem

Originalalets titel: Positive Family Visits: Guides för Birth Parents,
Children and foster Parents. A Guide for Foster Parents.
Författare: Wendy Wolff.

Källa: www.FosterParentCollage.com

Översättning och bearbetning: Socialstyrelsen 2020.

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges.
För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Personerna på bilderna har ingen koppling till innehållet.

ISBN	978-91-7555-548-5
Artikelnummer	2020-12-7103
Foto	s.1 Plattform/Scandinav Bildbyrå s.3 Kentaroo Tryman/Maskot Bildbyrå/Johnér Bildbyrå s.5 Lina Arvidsson s.6 Johnér Bildbyrå s.8 Åsa Lännerström/Scandinav Bildbyrå s.11 Matton s.16 Matton s.20 Johnér Bildbyrå/Fancy s.21 Rebecka Wallin/Johnér Bildbyrå

Tryck	Åtta.45 Tryckeri AB, december 2020
-------	------------------------------------

Inledning

Som familjehemsförälder har du en viktig roll för barnets kontakt med föräldrarna och andra närstående. Ofta är det familjehemmet som praktiskt ordnar med planeringen för barnets kontakter, förbereder barnet inför umgänge, finns med som stöd för barnet och stöttar det efter umgänget. För att du ska kunna vara en viktig resurs för barnet kan du behöva stöd för egen del genom till exempel utbildning och handledning.

Den här guiden är tänkt att vara ett komplement till socialtjänstens kontinuerliga stöd till dig. Den ger dig möjlighet att reflektera över din egen roll samt barnets och föräldrarnas behov kring umgänget. Guiden ger tips och råd för att öka kunskapen om och underlätta förutsättningarna för ett positivt umgänge.

Varje familjs och barns situation är unik. Informationen i den här guiden är övergripande och allmängiltig och passar kanske inte i alla delar den aktuella situationen för dig. Till exempel kanske du har särskilda utmaningar i förhållande till det placerade barnet och barnets föräldrar.

Använd därför guiden i de delar och på det sätt som bäst passar omständigheterna för dig och det placerade barnet.

I den här guiden använder vi begreppet "förälder". Med det menar vi barnets biologiska förälder eller annan person som barnet har en föräldrarelation till.

Här är fem pusselbitar som tillsammans kan påverka hur umgänget blir för barnet, föräldrarna och dig:

Känslor

Kommunikation

Förberedelse

Samhörighet

Omställning

Guiderna till barn, föräldrar och familjehem har sin grund i ett utvärderat amerikanskt stödmaterial som är framtaget genom intervjuer med familjehem, socialarbetare, barn och föräldrar. Guiderna har efter översättning anpassats till svenska förhållanden.

Varför kontakt är viktigt

Barnets ursprungliga familj utgör oftast en väsentlig del av barnets liv. Den finns medvetet eller omedvetet med både barnet och familjehemmet och påverkar dynamiken i era liv.

Det finns flera skäl att värna om att barnet får hålla kontakten med sin ursprungliga familj. Bland annat för att:

- kontakten kan ge barnet kontinuitet i tillvaron
- barnet får tillgång till sitt ursprung som en viktig del i sin identitet
- barnet kan komma att återvända hem när samhällsvården upphör
- placeringen kan bli mer stabil och risken för sammanbrott (att placeringen avbryts oplanerat) kan minska.

Alla barn har rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor med. När ett barn placeras i familjehem har socialnämnden ansvar för att barnet kan behålla kontakten med sina föräldrar och närstående.

Det är alltid barnets behov som ska stå i centrum av planeringen. Vad som är bäst för barnet ska alltid vara avgörande.

Att lagstiftaren framhåller vikten av kontakt mellan placerade barn och föräldrar hänger bland annat ihop med att utgångspunkten ofta är att barnet ska återförenas med sina föräldrar när syftet med vården har uppnåtts. Samhällsvård ska inte pågå längre än nödvändigt och för att en återförening ska bli möjlig är det viktigt att barnet och föräldrarna har en tät och regelbunden kontakt.

Barn tänker på sin familj

Barn fortsätter att tänka på sin familj efter att de flyttat till familjehem, även om de inte haft det bra i sin familj. De flesta barn och unga som bor i familjehem vill träffa sin ursprungsfamilj. Däremot vill kanske barnet inte träffa alla familjemedlemmar. Ett barn kan ha haft en nära och positiv kontakt med vissa i familjen men sämre med andra. Ofta är syskon betydelsefulla för barnet. Relationen till dem kan finnas kvar långt upp i vuxen ålder och även vara viktig när barnet lämnar familjehemmet.

Möjlighet att upprätthålla relationer

Så långt det är möjligt är det viktigt att barn som bor i familjehem får möjlighet att upprätthålla betydelsefulla relationer och ett personligt förhållande till sina föräldrar, om inte socialtjänsten gör bedömningen att det strider mot vad som är bäst för barnet. Om ett barn mister en nära relation så kan det göra det svårare för barnet att våga investera känslomässigt i nya relationer.

Även vid långvariga placeringar, oavsett om barnet ska återförenas med sina föräldrar eller inte, kan det vara viktigt för barnet att ha kontakt med sin ursprungliga familj. Om barnet till exempel har placerats som spädbarn och inte utvecklat någon anknytning till föräldrarna kan syftet med umgänget vara att barnet ska få möjlighet att lära känna sina föräldrar eller känna till sin familjebakgrund.

Läs mer om ursprungsfamiljens betydelser i *Ett hem att växa i* (Socialstyrelsens material för grundutbildning av familjehem).

*Även fast jag är sur på min pappa så vill jag träffa honom mer.**

* Citat hämtat från Bakom fasaden, Barnombudsmannen, 2011

Socialtjänstens ansvar

Socialtjänsten har ansvar för att barnet kan behålla kontakten med sina föräldrar och närstående. Socialtjänsten ska upprätta en skriftlig planering för umgänget och verka för att barn och vårdnadshavare deltar i planeringen. Men socialtjänsten bör även samarbeta med familjehemmet kring hur umgänget ska utformas.

Socialtjänsten ska ge dem som vårdar barn i familjehem råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Familjehemmets roll kring barnets umgänge

Att vara familjehem innebär mer än att bara ge barnet en trygg tillvaro. Som familjehemsförälder har du möjlighet att hjälpa barnet att behålla eller stärka bandet till sina föräldrar, oavsett om barnet ska återvända till sin familj eller inte. En fungerande kontakt mellan barnet och föräldrarna kan lindra barnets oro för föräldrarna, minska barnets känsla av skuld och göra att barnet känner en tillåtelse att knyta an till dig som familjehemsförälder.

Att stötta barnet i umgänget är en ansvarsfull och viktig uppgift. Men arrangemanget kring umgänget kan också vara krävande och påverka dig och din familj på olika sätt. Berätta för socialtjänsten vilket stöd och hjälp du och din familj behöver i den situationen som råder.

Det är troligt att umgänget kommer att diskuteras under ett särskilt möte. För att vara förberedd kan du använda check-listan här intill. Fundera på vad som är viktigt för dig och din familj när det gäller att ge stöd kring barnets umgänge.

Det finns fler checklistor längst bak i guiden.

Förberedelse: Har jag tillräckligt med information för att hjälpa barnet att känna sig säkert och tryggt under umgänget? Vet jag hur jag kan hjälpa barnet att förbereda sig?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag vad som förväntas av mig i kontakten med föräldern före umgänget?

☐ Ja

☐ Nej

Plats: Vet jag var umgänget ska äga rum, hur barnet ska komma dit och vem jag ska prata med ifall det uppstår frågor kring umgänget?

☐ Ja

☐ Nej

Har jag synpunkter på platsen eller sättet att träffas – utifrån min kännedom om vad som är bäst för barnet?

☐ Ja

☐ Nej

Ändringar: Vet jag hur socialtjänsten meddelar eventuella ändringar av planeringen för umgänget till alla involverade?

☐ Ja

☐ Nej

Inställt umgänge: Vet jag vad jag ska säga till barnet om föräldrarna inte kommer?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag vad jag gör om barnet blir sjuk och inte kan träffa föräldrarna eller om barnet inte vill träffa dem?

☐ Ja

☐ Nej

Säkerhet: Känner jag till om det finns några risker kring umgänget så jag kan planera för att hjälpa barnet vid behov?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag i vilka situationer jag förväntas att avbryta umgänget?

☐ Ja

☐ Nej

Under umgänget: Vet jag vad som förväntas av mig om jag ska finnas med vid umgänget?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag hur jag ska förhålla mig till föräldrarna kring deras sätt att bemöta barnet? Om det till exempel förväntas att jag ska ge stöd i relationen eller avbryta aktiviteter/samtal?

☐ Ja

☐ Nej

Efter umgänget: Vet jag hur jag ska hjälpa barnet att "ställa om" efter umgänget och ta hand om eventuella reaktioner?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag vad som förväntas av mig i kontakten med föräldern efter umgänget?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag vad ska jag göra med eventuella funderingar jag har kring barnets reaktioner eller om umgänget inte har fungerat bra?

☐ Ja

☐ Nej

Övrig kontakt: Vet jag om barnet får hålla kontakt med sina närstående via telefon eller internet och om jag förväntas hjälpa barnet med den kontakten?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag hur jag ska ge barnet stöd att hålla relationen till föräldrarna "levande" om det går lång tid mellan tillfällena som de träffas?

☐ Ja

☐ Nej

Vet jag hur jag ska hjälpa barnet att hålla kontakt med sina syskon?

☐ Ja

☐ Nej

I varje kapitel finns frågor att fundera över. Det finns inga rätta eller felaktiga svar.

Känslor

Barn är ofta placerade i familjehem därför att de vuxna kring barnet på något sätt har brustit i omsorgen av barnet. Misshandel eller försumelse är traumatiska upplevelser för barnet, men själva separationen från familjen kan också vara ett känslomässigt trauma. Trots att barnet kan ha farit illa i hemmet kan det ändå ha en önskan om att bli älskad av sina föräldrar och längta efter sina syskon. Och det gäller även om du som familjehemsförälder har en mycket nära relation till barnet.

Umgänget känslösamt för alla

Barnet kan känna skuld, vara ledsen, rädd och förvirrad på grund av separationen. Inför umgänget kan barnet ha ambivalenta känslor, till exempel känna glädje och förväntan men samtidigt oro. Föräldrarna kan känna sig arga, rädda, bittra, svartsjuka, ha skuldkänslor och vara överväldigade av situationen - på grund av separationen och att ha förlorat kontrollen som förälder. Familjehemsföräldrarna kan känna sig nervösa, arga eller frustrerade av att barnet behöver träffa de biologiska föräldrarna. Vid varje umgänge kan alla de här känslorna komma upp till ytan om och om igen.

Förstå dina egna känslor

Beroende på vad som låg bakom att barnet placerades hos dig, kan din naturliga reaktion vara att vilja skydda barnet från dess familj. Så kan man känna även om man också förstår att det är viktigt att barnet får ha kontakt med sina närstående. Att du förstår och kan identifiera dina egna känslor kring umgänget kan vara viktigt för att du ska kunna ge barnet och föräldrarna stöd kring deras kontakt med varandra.

Hur är det för dig?

När jag tänker på barnets umgänge känner jag

- ☐ att jag vill skydda barnet
- ☐ empati och omtanke om barnets familj
- ☐ frustration över de ideliga avbrotten som umgänget utgör i vår vardag
- ☐ att jag är obekvämd med att interagera med någon av eller båda föräldrarna
- ☐ hopp kring att barnet kommer att kunna behålla en positiv relation med sina närstående
- ☐ oro för att något ska gå fel och att jag kommer att få möta och bära konsekvenserna av det
- ☐ förvirring över min roll och mitt ansvar
- ☐ rädd för att något ska hända mig eller min familj under umgänget
- ☐ eget svar:

När barnet uppvisar starka känslor före eller efter umgänget brukar jag

- ☐ tycka att det är föräldrarnas fel
- ☐ ge utrymme för att låta barnet prata om och när det själv vill
- ☐ ställa frågor till och bjuda in barnet att prata om sina känslor
- ☐ försöka distrahera barnet med någon aktivitet
- ☐ tycka att umgänget ska vara mindre ofta
- ☐ ringa socialsekreteraren för att få råd och stöd hur jag kan vara till hjälp
- ☐ känna mig hjälplös och överväldigad av hela situationen
- ☐ eget svar:

När en förälder är arg och/eller svartsjuk på mig för att jag tar hand om deras barn

- ☐ försöker jag tänka hur jag själv skulle ha känt om jag varit i deras situation
- ☐ undviker jag att ha kontakt med dem
- ☐ pratar jag med föräldern för att försöka bygga upp en tillit och förståelse
- ☐ tar jag det inte personligt
- ☐ försöker jag inkludera dem så mycket som möjligt i omsorgen och ansvaret om barnet
- ☐ blir jag försvarsinställd och ursäktande
- ☐ blir jag ledsen
- ☐ blir jag arg
- ☐ eget svar:

.....

.....

.....

.....

Du kan använda dina svar som underlag för samtal med den socialsekreterare som du har kontakt med.

Att tänka på kring känslor

Fundera på dina egna känslor kring umgänget. Om du känner dig negativt inställd så kan du vända dig till socialtjänsten för att få stöd. Det är viktigt att du kan prata om umgänget och föräldrarna på ett positivt sätt med barnet.

Barn uttrycker ofta sina känslor genom sitt beteende mer än genom att prata om dem. Uppmärksamma gärna barnets känslor först. Leo kommer hem från sitt umgänge, klampar upp till sitt rum och smäller igen dörren. "Jag märker att du verkligen är upprörd. Säg till om du vill prata lite senare."

Barns reaktion eller känslor kring umgänget är inte alltid en indikation på att det varit dåligt. Att ha en bra stund med sin förälder och behöva säga hej då kan vara lika uppslitande för ett barn som att ha ett umgänge där föräldern inte ger barnet någon uppmärksamhet alls.

Barnet kan ha motstridiga känslor inför umgänget. Barnet kan vara förväntansfullt inför att träffa sina föräldrar och samtidigt oroat över hur det kommer att bli.

Rädsla kan uttryckas som ilska. En förälder som agerar ut kanske bara är rädd eller orolig för att barnets relation till dig växer sig starkare.

Barn tar ofta över känslor som de känner av hos andra. Om du som familjehemsförälder känner dig obekvämt, kan barnet känna sig obekvämt. Om föräldrarna eller du som familjehemsförälder visar positiva känslor inför umgänget kan barnet också bli förväntansfullt. Hjälp barnet att förstå vad som är dess egna känslor och att andra kan påverka barnets känslor.

Hur kan man säga?

Lugna och bekräfta

Till föräldern eller barnet:

"Jag ser att du verkligen älskar ditt barn/din mamma/din pappa/dina syskon."

Till föräldern:

"Jag ska göra mitt bästa för att ta hand om Sarah tills hon kan komma hem igen."

"Vi pratar om dig varje dag och tittar på foton av dig."

Till barnet:

"Det är mycket som händer just nu men inget av det är ditt fel."

Normalisera

Till barnet:

"Jag skulle vara väldigt ledsen över att vara ifrån människor jag älskar. Hur upplever du det?"

"Det är normalt att känna sig riktigt förvirrad eller arg när stora förändringar sker. Hur känner du dig?"

"Det kan kännas jobbigt att inte veta när du ska träffa dina föräldrar nästa gång. Hur upplever du det?"

Sätta tydliga gränser

Till barnet:

"Jag ser att du är väldigt arg, du kan sitta här bredvid mig tills du känner dig lugnare. Sedan kan vi prata om det."

"Jag vill gärna höra vad du tycker men utan att du skriker och kallar mig fula saker."

Ibland kan det vara frestande att låta bli att berätta för barnet om inbokade umgängen för att barnet ska slippa oroa sig, till exempel om man tror att föräldrarna inte kommer att komma. Men barnet behöver få veta vad som planeras och få möjlighet att förbereda sig – besöket kan ju faktiskt bli av.

Kommunikation

Kommunikation är inte bara vad vi säger utan också hur vi säger det. Människor kommunicerar till exempel med ord (vänliga eller ovänliga), med ansiktsuttryck (leende eller ogillande blick), med agerande (kramar eller slå i dörren) eller med tystnad (kan upplevas på olika sätt vid olika tillfällen).

Som familjehemsförälder behöver du kommunicera med barnet, barnets föräldrar och andra närstående samt socialtjänsten kring umgänget. Tydlig planering kring umgänget kan bidra till att det blir en positiv upplevelse för barnet och föräldrarna, liksom för dig som familjehemsförälder.

Bli "underkänd" som förälder

Av intervjuer med föräldrar framgår att det kan vara en svår upplevelse att ha blivit "underkänd" som förälder och betraktad som någon som saknar förmågan att ge den föräldraomsorg som barnet behöver. Det kan leda till att en förälder drar sig undan eller hamnar i försvarsställning gentemot familjehemmet. Många föräldrar känner också att de står under ständig uppsikt och bedömning av både socialtjänsten och familjehemmet.

Ha en inkluderande hållning

Att ha en inkluderande hållning gentemot föräldrarna kan underlätta ett samarbete med dem. Det kan också ge bättre förutsättningar för att umgänget kan fungera utan att barnet hamnar i lojalitetskonflikter. Ett gott samarbete mellan familjehem och föräldrar kan medföra att barnet lättare hanterar förlusten av föräldrarna och samtidigt kommer närmare familjehemmet.

Många föräldrar till barn i familjehem vill gärna bli tillfrågade om angelägenheter som rör barnet. Om föräldern får veta lite om vardagliga saker som händer i barnets liv kan det också vara lättare för föräldern att prata med barnet vid umgänget. Ett tips kan till exempel vara att skicka en kopia på förskolans eller skolans veckobrev till föräldrarna.

Hur är det för dig?

Min erfarenhet av kommunikation kring umgänge har varit

- ☐ frustrerande och tidskrävande
- ☐ värt ansträngningen när jag ser hur mycket barnet behöver träffa sina föräldrar/närstående
- ☐ dåliga eftersom jag inte tycker att man lyssnar på mina behov och åsikter.
- ☐ en källa till starka känslor och missförstånd
- ☐ att det bidragit till att umgänget fungerat smidigt
- ☐ eget svar:

Jag känner mig mest bekväm att kommunicera med barnets föräldrar/närstående

- ☐ via telefon
- ☐ genom sms/brev och lappar
- ☐ ansikte mot ansikte
- ☐ om någon annan är närvarande
- ☐ genom socialsekreteraren
- ☐ på det här sättet:

- ☐ Jag vill inte ha kontakt alls på grund av att:

När det är en konflikt eller spänning i en relation har jag en tendens att

- ☐ ignorera den, låtsas som den inte finns
- ☐ bli försvarsinställd och aggressiv
- ☐ dra mig undan/ta till flykten
- ☐ prata ut om saken och försöka hitta en kompromiss
- ☐ skämta eller lätta upp situationen
- ☐ försäkra mig om att den andra förstår min sida av saken
- ☐ ge upp och låta den andra få sin vilja fram
- ☐ göra så här:

.....

.....

.....

.....

När det gäller kommunikation tycker jag att det är mycket viktigt att barn lär sig att

- ☐ respektera sig själva och andra
- ☐ vara ärliga
- ☐ lyssna
- ☐ ta itu med konflikter på ett konstruktivt sätt.
- ☐ vara bestämda
- ☐ ha tillit till andra
- ☐ eget svar:

.....

.....

.....

Du kan använda dina svar som underlag för samtal med den socialsekreterare som du har kontakt med.

*Jag tror att ömsesidig respekt är viktig. Klarar föräldrarna och familjehemsföräldrarna det tror jag det är av betydelse för alla (en familjehemsförälder).**

* Citat hämtat från Ärligt talat - om samvaer, Voksne for barn 2017

Att tänka på kring kommunikation

Var uppmärksam på om barnet vill prata

Umgänget kan väcka många känslor hos barnet. Var uppmärksam på om barnet vill prata om umgänget före eller efter. Om ett umgänge varit en negativ upplevelse för barnet kan du behöva bekräfta barnets tankar och känslor kring det men utan att värdera händelsen eller nedvärdera föräldrarna. Om föräldern inte kom till umgänget kan barnet behöva få en rimlig förklaring. Diskutera med socialtjänsten om du inte vet hur du ska prata med barnet om att föräldern har uteblivit.

Klargör dina gränser för föräldrar och andra närstående

Alla familjer har olika regler för kommunikation. En del av dessa regler är så djupt rotade i oss att vi är omedvetna om dem tills någon utmanar dem. Försök att förmedla var dina gränser går till föräldrarna så att du slipper hamna i situationer där det kan bli en konflikt.

Dela information med föräldrarna

Att ge information om barnets vardag - hur det går i skolan, att barnet lärt sig cykla, att barnet har tappat en tand kan underlätta för föräldern att samtala med barnet under umgänget. Ett tips är till exempel att ta bilder på vardagslivet och dela dem med föräldrarna.

Avstyr meningsutbyten framför barnet

Prata enskilt med socialsekreteraren eller med föräldrarna om du har frågor eller funderingar där meningsskiljaktigheter kan uppstå. Försök att avstyra bråk som kan uppkomma med en förälder. Konflikter mellan vuxna kan skapa oro och förvirring för barnet – eller medföra att barnet upplever skam, skuld och ångest.

Hur kan man säga?

Lugna och bekräfta

Till föräldern:

"Jag skulle vilja samarbeta så mycket som möjligt med dig så länge ditt barn är hos mig."

"Jag vet att vi båda bryr oss om Sarah och vill hjälpa henne att..."

"Jag hoppas att vi kan komma förbi våra olikheter och fokusera på vad Leo verkligen behöver just nu."

Till barnet:

"Din mamma/pappa, socialsekreterare och jag ska göra vårt bästa för att det ska bli så bra som möjligt för dig."

Normalisera

Till barnet:

"Det kan vara förvirrande med så många människor som säger olika saker... Hur upplever du det?"

"Det skulle vara svårt för vilket barn som helst att vänja sig vid ett nytt hem, nya regler och nya sätt att göra saker... Hur upplever du det?"

Till föräldern:

"Det är normalt att inte vara överens men jag hoppas att vi kan försöka respektera varandras sätt att göra saker."

Sätta tydliga gränser

Till föräldern:

"Jag vill att du ska kunna prata med ditt barn så mycket som möjligt men vi svarar inte i telefonen efter kl 21 på kvällen."

"Jag är ledsen, men i umgängesplanen står det att umgänget ska vara i en umgängeslokal. Om du vill ha det ändrat så måste du prata med socialsekreteraren."

Jag skulle verkligen vilja höra om dina bekymmer men tror det vore bättre om vi pratade i enrum eller tillsammans med socialsekreteraren."

Förberedelse

Diskutera med socialtjänsten om hur du kan ge barnet stöd och hjälpa det att förbereda sig på ett bra sätt. Umgänget kan påminna barnet om separationen från föräldrarna, barnets känsla av förlust och kanske av att ha blivit övergivet. Förberedelse och möjlighet att prata och få stöd kring sina känslor inför umgänget kan minska barnets oro och den anspänning som kan uppstå inför umgänget.

Anpassa förberedelserna

Förberedelserna behöver anpassas efter barnets ålder, mognad och funktionsförmåga. Yngre barn eller barn med bristande tidsuppfattning kan behöva förberedas en kort tid innan umgänget medan äldre barn kan behöva längre framförhållning.

Berätta i detalj

Att ge barnet information om umgänget på en detaljerad nivå kan hjälpa barnet att få en realistisk bild av vad som kommer att ske. Men det kan också hjälpa barnet att hantera omställningen från familjehemmet till mötet med föräldrarna och tvärtom. Det kan till exempel vara bra att tala om att barnet inte ska följa med föräldrarna hem efter umgänget.

Som familjehemsförälder kan man uppleva att man får uppgifter och ansvar som man inte är rustad för eller bekväm med när det gäller kontakter med barnets föräldrar och andra närstående. Det är bra att fundera på var gränsen går för dig; vad du är villig eller inte villig att göra och att prata om det med socialtjänsten.

Hur är det för dig?

Vad jag tror att jag förväntas bidra med kring umgänget är att

- ☐ hämta och lämna barnet i tid
- ☐ ta mig tid att prata med föräldrarna
- ☐ övervaka umgänget och rapportera till socialtjänsten
- ☐ ta initiativ till regelbunden telefonkontakt med föräldern
- ☐ ge barnet stöd på olika sätt i kontakten med sina föräldrar
- ☐ annat nämligen:

Vad jag önskar mest för barnet och föräldrarna/umgängespersionen när de ses är att

- ☐ de kan umgås på ett positivt sätt och känna samhörighet
- ☐ de ska förstå och kunna prata om vad som händer i deras familj
- ☐ de ska lära sig bättre sätt att relatera till varandra
- ☐ barnet får stöd och känner sig tryggt
- ☐ barnet och föräldrarna får en rolig och meningsfull stund tillsammans
- ☐ eget svar:

Min erfarenhet av att förbereda barnet inför umgänget har varit att det

- ☐ inte gör så stor skillnad
- ☐ minskar barnets rädsla/oro
- ☐ ger barnet möjlighet att ställa frågor eller berätta om sin oro
- ☐ inte fungerar. Jag gör inte det – för att saker ändrar sig hela tiden. Om jag säger något till barnet och det sedan inte blir av, blir barnet ännu mer upprört och besviken.
- ☐ bygger upp barnets tillit
- ☐ är svårt och att jag är osäker på om jag gör rätt
- ☐ varit på det här sättet:

Att tänka på kring förberedelse

Ta reda på vad som förväntas av dig

Om du inte själv har varit med i planeringen av barnets umgänge behöver socialtjänsten ge dig den information som du behöver för att förbereda dig själv, barnet och din familj. Var ska umgänget äga rum? Vem ska barnet träffa? Hur ska barnet transporteras? Finns det några regler eller begränsningar för kontakten mellan förälder eller annan närstående och barnet? Vad förväntas av dig och din familj före, under och efter umgänget? Hur ska du agera om något oväntat uppstår, till exempel en konflikt, om en förälder beter sig olämpligt mot barnet eller om en förälder inte kommer till umgänget? Hur kan du ge barnet stöd efter umgänget?

Prata positivt om umgänget och de närstående

Barn hör vad du säger men är också känsliga för vad du tycker och tänker. Om du är frustrerad över något som rör umgänget, se till att få stöd från socialtjänsten eller ta upp det med din handledare, om du har en sådan.

Prata med barnet om umgänget

Titta tillsammans med barnet i en kalender när umgänget ska vara. Beskriv för barnet var umgänget ska vara, vad som ska hända under umgänget och hur det ska avslutas. Uppmuntra barnet att läsa i sin egen guide (om det har fått en sådan) eller titta tillsammans med barnet i guiden. Har barnet några funderingar eller oro kring umgänget? Det kan vara bra att bekräfta att alla känslor är tillåtna.

Packa en "umgängesväska" tillsammans med barnet...

Vad vill barnet ha med sig, om barnet ska träffa sin förälder på annan plats; till exempel en favoritleksak, en bok som föräldern kan läsa för barnet, ett spel att spela tillsammans, fotografier på viktiga personer i barnets liv som barnet kan visa eller ett telefonnummer till familjehemmet?

Hitta sätt att möta oväntade situationer

Om barnet ska åka själv behöver det veta hur det ska göra om något oväntat händer och vem barnet, vid behov, ska kontakta.

Planera avslut

Det kan vara bra att tillsammans med barnet prata om hur barnet kan göra om det vill avbryta umgänget för att barnet inte orkar eller tycker att det är obehagligt på något sätt.

Planera annars så att du och barnet inte behöver rusa iväg. Men var beredd på att begränsa avskedet på ett respektfullt sätt om det blir alltför långdraget.

Hjälp barnet att avsluta umgänget

Om du under umgänget märker att barnet inte orkar fullfölja umgänget eller om något verkar obehagligt för barnet kan det vara bra att hjälpa barnet att på ett respektfullt sätt avsluta umgänget.

Fundera på vad du behöver diskutera med föräldrarna inför umgänget

Ha ett positivt förhållningssätt när du närmar dig föräldrarna – även när det handlar om något svårt eller om du har en oro för något.

Hur kan man säga?

Lugna och bekräfta

Till barnet:

"Jag kommer att se till att vi är där i tid och hämta dig när umgänget är slut."

"Vill du rita en teckning som du kan ge din mamma när ni ses på tisdag?"

Normalisera

Till barnet:

"När jag ser fram emot någonting har jag också jättesvårt att koncentrera mig!"

"Ibland känner barn sig lite spända och oroliga för att träffa sin familj när de bor ifrån varandra. Hur känner du dig?"

"Att träffa sina föräldrar en kort stund kan kännas konstigt när man förut har träffat dem hela tiden. Hur upplever du att det ska bli?"

Sätt tydliga gränser

Till barnet:

"Jag vill att du ska ha gott om tid att säga hej då till din mamma och krama henne men när jag ger dig det här tecknet, betyder det att det är dags att gå..."

Till föräldern:

"Jag är ledsen att vi behöver åka nu men jag ska säga till/ hjälpa din dotter att ringa dig ikväll kl 19..."

"Jag ska göra mitt bästa att respektera de regler du har för Kim, och jag vill att du respekterar reglerna i mitt hem medan Kim bor här, även om du inte håller med om dem."

Korta tips på förberedelser:

- Prata med socialsekreteraren om vad din roll och ditt ansvar är i förhållande till umgänget.
- Fundera på om du känner dig tillräckligt förberedd för att prata med föräldrarna och berätta om hur det går för barnet. Stäm gärna av med socialtjänsten om vad som kan vara lämpligt att berätta för föräldrarna om barnet.
- Pricka tillsammans med barnet in tid och plats för umgängen och andra kontakter i en kalender.
- Prata med barnet om när och var umgänget ska genomföras, hur länge umgänget ska vara och vad som händer efter.
- Prata med barnet om vad som kan kännas bra efter umgänget. Om barnet till exempel vill vara ifred eller göra någon aktivitet för att lättare kunna ställa om.
- Fråga barnet om det har några frågor inför umgänget.
- Uppmuntra barnet att läsa i sin egen guide (om det har fått en sådan). Kanske vill barnet läsa guiden tillsammans med dig?
- Fundera på en strategi för att ta hand om barnets reaktioner efter umgängen.
- Packa en väska tillsammans med barnet inför umgänget, med saker som är viktiga för barnet – att visa upp eller för att känna sig trygg.
- Prata med barnet om känslor som kan dyka upp före, under umgänget, mot slutet och efter umgänget.

Ha förståelse för att det kan vara svårt för barn och föräldrar att avsluta umgänget och säga hej då...

Fundera över vad du vill prata om med barnets föräldrar

(Det finns flera blad längst bak i guiden.)

Exempelvis:

- ☐ barnets skolgång
- ☐ mat/måltider
- ☐ vänner
- ☐ allergier
- ☐ kläder
- ☐ avtalade möten
- ☐ nattning
- ☐ regler
- ☐ fritidssysselsättning
- ☐ hälsa/allergier
- ☐ doktor/tandläkare
- ☐ annat:.....

Prata med socialtjänsten om du är osäker på vad du kan säga om barnet till barnets föräldrar.

Vad du kan förvänta dig vid umgänget och vad förväntar sig andra av dig?

Skriv ner frågor som du vill ställa till socialsekreteraren, eller föräldern vid nästa umgängestillfälle:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Samhörighet

Barn behöver känslan av att höra samman med både sin ursprungliga familj och familjehemmet. Men att ha nära band till båda familjerna kan skapa lojalitetsförvirring hos barnet, och i vissa fall även skuld känslor. Känslor av förvirring, skuld och oro kan dock minska om barnet ser sina föräldrar och familjehemsföräldrar samarbeta och visa respekt för varandra. Som familjehemsförälder har du möjlighet att bjuda in till ett bra samarbetsklimat.

Hur är det för dig?

Samhörighet innebär för mig

- ☐ ömsesidig förståelse
- ☐ tillit till varandra
- ☐ att kunna kommunicera
- ☐ att acceptera varandra
- ☐ ett gemensamt intresse/mål
- ☐ en genuin omtänksamhet
- ☐ något annat, nämligen:

Kontakten med barnens föräldrar är

- ☐ enkel för vår familj
- ☐ utmanande
- ☐ vårt jobb–vi gör det vi måste
- ☐ bra med den ena föräldern, sämre med den andra
- ☐ något vi försöker göra så bra vi kan
- ☐ inte i fokus, vi ägnar oss åt att hjälpa barnet att knyta an till oss
- ☐ en fantastisk möjlighet
- ☐ välgörande för alla
- ☐ på det här sättet:

Jag försöker samarbeta med föräldrar (när det är möjligt) genom att

- ☐ ta med saker som barnet har gjort till dem
- ☐ ge komplimanger/uppmuntra
- ☐ skriva sms till dem
- ☐ lyssna på deras frågor och synpunkter
- ☐ fokusera på deras styrkor
- ☐ hålla regelbunden kontakt via telefon
- ☐ vara ärlig i kontakten
- ☐ göra på det här sättet:

För att komma på hur jag ska få en bra relation med barnet och föräldrarna kan jag

- ☐ fråga barnet eller föräldrarna vad de behöver
- ☐ observera deras beteenden/attityder
- ☐ prova olika sätt och lyckas eller misslyckas
- ☐ försöka vara en positiv förebild
- ☐ vara öppen för allt
- ☐ göra så här:

*Vi kan lite om familjens kultur och levnadssätt, och vi gör saker ganska annorlunda. Det är ju viktigt att pojken också får kunskap och tillhörighet till den kulturen han kommer ifrån (en familjehemsförälder).**

* Citat hämtat från Aerligt talat - om samvaer, Voksne for barn 2017

Att tänka på kring samhörighet

Barn kan känna skuld för att knyta an till er som familjehemsföräldrar. De kan vara rädda för att de sårar sina föräldrar.

Barn tar information (både positiv och negativ) om sina föräldrar personligt. Var hänsynsfull.

Alla familjer skapar relationer på olika sätt. Hitta ett sätt som fungerar för dig, din familj och barnets familj.

En del föräldrar kan känna motstånd mot dina ansträngingar att få till en relation.

Men fortsätt att försöka.

Att skapa relationer tar tid och de kan inte tvingas fram. Du kommer att ha lättare att skapa en relation med vissa föräldrar än andra.

Många föräldrar upplever att de är i underläge gentemot familjehemmet. En sådan upplevelse kan påverka er relation. En förälders kritik eller avståndstagande behöver inte vara personligt menad

*Jag tror att barnen i större grad behöver att vi är ärliga om saker som har varit en del av deras liv. De är upptagna av detta och får de inte bra svar fyller de ut verkligheten med egna tankar och ideer(en familjehemsförälder).**

Hur kan man säga?

Lugna och bekräfta

Till barnet:

"Jag hoppas ni får det jättebra tillsammans."

"Hur kan jag stötta/hjälpa dig just nu?"

"Jag gillar verkligen.....med din mamma/pappa/familj."

"Det är okej att tycka om många olika människor..."

"Jag försöker inte ta din mammas eller pappas speciella plats, men jag kommer att ta väl hand om dig när du bor här."

"Man kan ha flera föräldrar och alla kan vara betydelsefulla på sitt sätt."

Normalisera

Till barnet:

"Alla familjer är olika och har både bra och mindre bra upplevelser."

"Ibland låtsas barn att de inte tycker om sina familjehemsföräldrar för att de tror att deras föräldrar mår bättre av det. Hur upplever du att det är när ni ses?"

Sätt tydliga gränser

Till föräldern:

"Jag tycker att du borde prata med någon om de här sakerna. Jag är inte säker på att jag kan hjälpa till."

Till barnet:

"Jag bryr mig verkligen om dig och din familj men jag kan inte ge din mamma några pengar. Vi kan prata med din socialsekreterare om din oro för din mammas hyra."

"Jag tycker det är viktigt att du har tid att umgås med din familj men jag vill att du pratar respektfullt med mig när din familj är med. Om du har problem med mig, så pratar vi med din socialsekreterare om det."

* Citat från Aerligt talat, Voksne for barn 2017

Omställning

En sårbar eller kritisk punkt med umgänget är när barnet ska ställa om från att vara med sitt familjehem och träffa sin ursprungliga familj och när umgänget ska avslutas och barnet ska tillbaka till familjehemmet igen.

Det kan vara till hjälp för barnet att tillsammans planera för hur barnet ska hantera omställningen. Oavsett om barnet snabbt har anpassat sig eller om det fortfarande håller på att anpassa sig, kan det vara bra att ge barnet förslag på några alternativa sätt att hantera omställningen. Med lite uppmuntran kanske barnet, i sin egen takt, kan hitta ett sätt som passar.

Att träffas och skiljas från föräldrarna vid umgänget kan utlösa samma traumatiska känslor hos barnet som uppstod vid den ursprungliga separationen från föräldrarna. Men med frekvent kontakt och stöd att bearbeta svåra känslor, kan barnet med tiden lättare hantera omställningarna vid umgänget.

När jag handskas med barnets reaktioner på umgänget

- ☐ vill jag "fixa" det som är problemet
- ☐ blir jag överväldigad och vet inte vad jag ska göra.
- ☐ känner jag mig frustrerad
- ☐ är jag tålmodig
- ☐ lyssnar jag och försöker ge stöd
- ☐ frågar jag barnet vad det behöver
- ☐ försöker jag hålla mig lugn och "normal"
- ☐ förstår jag barnets känsla och försöker ge barnet stöd
- ☐ behöver jag hjälp av någon professionell person
- ☐ brukar jag:

.....
.....
.....
.....

Hur är det för dig?

Min erfarenhet av barnets omställning före och efter umgänge har varit

- ☐ mestadels positiv
- ☐ att det är utmanande
- ☐ att jag ser det som en möjlighet att bygga positiva relationer med barnets familj
- ☐ att det ger bra möjlighet till lärande
- ☐ jättesvårt att få barnet att byta fokus
- ☐ att det kräver tid men går bra
- ☐ eget svar:

.....
.....
.....

*Vi kan hjälpa barnen med att se det positiva i deras historia. Lyfta fram det som varit bra (En familjehemsförälder).**

* Citat från Aerligt talat, Voksne for barn 2017

Så här kan barn reagera i samband med umgänge:

- Barnet visar glädje och verkar bekväm med att träffa sin ursprungliga familj.
- Barnet visar ilska och sorg över att ha skiljts från sin familj.
- Barnet uppträder som om det har skuldkänslor och tror sig vara orsaken till att det måste flytta från föräldrarna.
- Barnet visar förvirring över varför det inte kan åka hem och över att ha två uppsättningar "föräldrar" eller omsorgstagare.
- Barnet visar oro för att föräldrarna ska tycka att barnet är illojalt om det tycker om familjehemsföräldrarna.
- Barnet visar oro för om syskonen mår bra och om de kommer att kunna hälsa på.
- Barnet blir försvarsinställt om det uppfattar att föräldrarna kritiserats av socialtjänsten eller familjehemsföräldrarna.
- Barnet kan vara ledsen över att själv ha det bra medan föräldern inte har det.
- Barnet kan vara stressat och ta stort ansvar för att umgänget ska bli bra.

För att hantera förlusten och brist på kontroll i situationen, kan barnet regrediera – gå tillbaka mognadsmässigt – och uppvisa olika reaktioner.

Kanske har du egen erfarenhet barnets reaktioner inför eller efter umgänge såsom att barnet

☐ gråter	☐ går och gömmer sig
☐ vägrar att prata	☐ slåss
☐ ljuger	☐ har sönder saker
☐ kastar saker	☐ pratar babyspråk
☐ sängväter	☐ trotsar
☐ stjälar	☐ suger på tummen
☐ blir tyst	☐ skadar sig själv
☐ pratar som en vuxen	☐ sover för lite
☐ klänger	☐ äter för lite
☐ äter för mycket	☐ argumenterar/grälar
☐ Jag har erfarenhet av att barnet:	
-
-
-

Det finns många orsaker till dessa beteenden, till exempel

- att barnet har ett otillfredsställt behov av mänsklig kontakt/anknytning
- att barnet har fysiska och/eller känslomässiga behov som inte har blivit tillgodosedda
- stress orsakad av den känslomässiga miljö/kontext som barnet befinner sig i
- förhållanden i miljön som påverkar barnets fysiska välbefinnande
- en medfödd känslighet.

Barnets beteende och reaktioner kan ge ledning för att identifiera vad som pågår under ytan och vilket stöd barnet behöver. Det är viktigt att berätta för socialtjänsten om barnets reaktioner och att samarbeta med socialtjänst och föräldrar för att ge barnet ett bra stöd.

Att tänka på kring omställning

Barnet kanske behöver lite tid att vara ensam efter ett besök. Invänta gärna att barnet själv vill börja prata med dig efter umgänget.

Upprätta och behåll en rutin. Låt barnet välja en aktivitet att göra före och efter varje umgängestillfälle. Det kan till exempel vara något litet man gör under bilfärden hem.

Skapa en "hej då" ritual innan du lämnar över barnet till föräldrarna. Till exempel en kram, "high five", en slängpuss som en signal att du åker och kommer tillbaka när umgängestiden är slut.

Var respektfull och positiv gentemot barnets föräldrar. Undvik diskussioner/argumentation.

Skapa en "hej igen" ritual. När barnet har kommit tillbaka till familjehemmet och har fått lite tid att varva ner, prova att spela ett spel, läsa en bok eller göra något annat som ger barnet möjlighet att vara i centrum.

Bekräfta barnets känslor. Låt barnet veta att du gärna lyssnar om och när barnet vill prata om sina känslor.

Låt barnet låna något av dig som du får tillbaka efter umgänget. En sak som påminner om dig kan fungera som ett så kallat övergångsobjekt.

Hur kan man säga?

Lugna och bekräfta

Till barnet:

"Jag är i köket om du vill prata om hur det gick när du träffade din familj."

"Du är stark och jag vet att du kommer att ta dig igenom det här. Jag finns här för dig när du behöver mig."

"Din mamma/pappa går igenom en svår period nu och kan inte träffa dig just nu. De älskar dig fortfarande och inget av det här är ditt fel."

Normalisera

Till barnet:

"Det kan ta tid för dig att känna dig hemma här – allting är säkert annorlunda här."

"Det är tufft för många barn som bor i familjehem att lämna sina föräldrar och komma tillbaka till familjehemmet och inte veta riktigt vad som händer härnäst. Hur upplever du att det är?"

Sätt tydliga gränser

Till barnet:

"Jag vet att du vill stanna här med din familj men nu behöver jag spänna fast dig med säkerhetsbältet så att du sitter säkert."

"Jag är verkligen glad för att din pappa gav dig det där spelet när ni träffades. Men du behöver göra läxorna först - sen kan du/vi spela det."

"Om du håller alla dina tankar och känslor inom dig, så byggs de på och kan skapa andra problem. Om du inte vill prata med mig, kanske vi kan försöka hitta någon annan som du kan prata med."

Kontaktlista

(Det finns fler blad längst bak i guiden.)

Socialtjänsten:

.....

.....

Förälder/vårdnadshavare:

.....

.....

Förälder/vårdnadshavare:

.....

.....

Skola:

.....

Barnets vänner:

.....

.....

.....

Övriga:

.....

.....

.....

.....

Anteckningar

.....

.....

.....

.....

.....

Källor till den här guiden:

Originalalets titel: Positive Family Visits: Guides for Birth Parents, Children and foster Parents. A Guide for Birth Parents. Wendy Wolff; www.FosterParentCollege.com.

Aerligt talt – om samvaer, Organisasjonen voksne for barn 2017.

Anbringelse af barn og unge udenfor hjemmet. Egelund, T, Hestbaek, A-D. En forskningsoversigt. Köpenhamn; 2003.

Att lära av fosterbarn: åtta års arbete med intervjuer med före detta fosterbarn. Westberg, M, Tilander, Stiftelsen Allmänna barnhuset; 2010.

Barn i familjehem – umgänge med föräldrar och andra närstående, Socialstyrelsen 2019.

Barndom i samhällsvård – relation till föräldrar i vuxen ålder. Andersson, G. Socionomens forskningssupplement Akademikerförbundet SSR; 2017.

Bakom fasaden. Barnombudsmannen. Stockholm; 2011.

Contact between children in out of home placements and their family and friends networks: A research review. Sen, R, Broadhurst, K. Child & Family Social Work. 2011; 16(3):298-309.

Contact with birth families: implications for assessment and integration into new families. I: Kerrick J, Lindsey C, Tollemache L, red. Creating New Families. London: Karnac Books; 2006. Conclusions: a transactional model for thinking about contact. I: Neil E, Howe D, red. Contact in adoption and permanent foster care: Neil, E, Howe, D. BAAF; 2004. s. 224-56.

Föräldrar till familjehemsplacerade barn. En rapport om de biologiska föräldrarnas upplevelser. Kommunal utveckling i Region Jönköpings län i ett samarbete med Länsbrukarrådet för missbruks- och beroendevården, 2017.

Föräldrars röster- hur är det att ha sina barn placerade i fosterhem. Brukare och forskare samverkar. Ingrid Höjer/Stiftelsen allmänna barnhuset (skriftserie 2007:2).

Föräldraskap på avstånd – om socialtjänstens stöd till familjehemsplacerade barns föräldrar. Ylva Spånberger Weitz/FoU Södertörn (forskningsrapport 2016:3).

Jag är bara en påse med pengar: en rapport av Maskrosbarn om ungdomars upplevelser av insatser från socialtjänsten. Maskrosbarn; 2016.

What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care? A systematic review. Boyle, C. Child & Family Social Work. 2017; 22:22-33.

Samvaer mellom barn og foreldre som ikke bor sammen: Koch, K, Walstad, E. Gyldendal Norsk Forlag AS; 2005.

Samhällsvårdade ungdomars kontakter med föräldrar och syskon. Lundström, T, Sallnäs, M. Socionomen. 2009; :6, s. 52-63.

Extra blad för sid 5-6 i guiden.

Förberedelse: Har jag tillräckligt med information för att hjälpa barnet att känna sig säkert och tryggt under umgänget? Vet jag hur jag kan hjälpa barnet att förbereda sig?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad som förväntas av mig i kontakten med föräldern före umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Plats: Vet jag var umgänget ska äga rum, hur barnet ska komma dit och vem jag ska prata med ifall det uppstår frågor kring umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Har jag synpunkter på platsen eller sättet att träffas – utifrån min kännedom om vad som är bäst för barnet?

☐ Ja ☐ Nej

Ändringar: Vet jag hur socialtjänsten meddelar eventuella ändringar av planeringen för umgänget till alla involverade?

☐ Ja ☐ Nej

Inställt umgänge: Vet jag vad jag ska säga till barnet om föräldrarna inte kommer?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad jag gör om barnet blir sjukt och inte kan träffa föräldrarna eller om barnet inte vill träffa dem?

☐ Ja ☐ Nej

Säkerhet: Känner jag till om det finns några risker kring umgänget så jag kan planera för att hjälpa barnet vid behov?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag i vilka situationer jag förväntas att avbryta umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Under umgänget: Vet jag vad som förväntas av mig om jag ska finnas med vid umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag hur jag ska förhålla mig till föräldrarna kring deras sätt att bemöta barnet? Om det till exempel förväntas att jag ska ge stöd i relationen eller avbryta aktiviteter/samtal?

☐ Ja ☐ Nej

Efter umgänget: Vet jag hur jag ska hjälpa barnet att "ställa om" efter umgänget och ta hand om eventuella reaktioner?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad som förväntas av mig i kontakten med föräldern efter umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad ska jag göra med eventuella funderingar jag har kring barnets reaktioner eller om umgänget inte har fungerat bra?

☐ Ja ☐ Nej

Övrig kontakt: Vet jag om barnet får hålla kontakt med sina närstående via telefon eller internet och om jag förväntas hjälpa barnet med den kontakten?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag hur jag ska ge barnet stöd att hålla relationen till föräldrarna "levande" om det går lång tid mellan tillfällena som de träffas?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag hur jag ska hjälpa barnet att hålla kontakt med sina syskon?

☐ Ja ☐ Nej

Extra blad för sid 5-6 i guiden.

Förberedelse: Har jag tillräckligt med information för att hjälpa barnet att känna sig säkert och tryggt under umgänget? Vet jag hur jag kan hjälpa barnet att förbereda sig?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad som förväntas av mig i kontakten med föräldern före umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Plats: Vet jag var umgänget ska äga rum, hur barnet ska komma dit och vem jag ska prata med ifall det uppstår frågor kring umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Har jag synpunkter på platsen eller sättet att träffas – utifrån min kännedom om vad som är bäst för barnet?

☐ Ja ☐ Nej

Ändringar: Vet jag hur socialtjänsten meddelar eventuella ändringar av planeringen för umgänget till alla involverade?

☐ Ja ☐ Nej

Inställt umgänge: Vet jag vad jag ska säga till barnet om föräldrarna inte kommer?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad jag gör om barnet blir sjukt och inte kan träffa föräldrarna eller om barnet inte vill träffa dem?

☐ Ja ☐ Nej

Säkerhet: Känner jag till om det finns några risker kring umgänget så jag kan planera för att hjälpa barnet vid behov?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag i vilka situationer jag förväntas att avbryta umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Under umgänget: Vet jag vad som förväntas av mig om jag ska finnas med vid umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag hur jag ska förhålla mig till föräldrarna kring deras sätt att bemöta barnet? Om det till exempel förväntas att jag ska ge stöd i relationen eller avbryta aktiviteter/samtal?

☐ Ja ☐ Nej

Efter umgänget: Vet jag hur jag ska hjälpa barnet att "ställa om" efter umgänget och ta hand om eventuella reaktioner?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad som förväntas av mig i kontakten med föräldern efter umgänget?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag vad ska jag göra med eventuella funderingar jag har kring barnets reaktioner eller om umgänget inte har fungerat bra?

☐ Ja ☐ Nej

Övrig kontakt: Vet jag om barnet får hålla kontakt med sina närstående via telefon eller internet och om jag förväntas hjälpa barnet med den kontakten?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag hur jag ska ge barnet stöd att hålla relationen till föräldrarna "levande" om det går lång tid mellan tillfällena som de träffas?

☐ Ja ☐ Nej

Vet jag hur jag ska hjälpa barnet att hålla kontakt med sina syskon?

☐ Ja ☐ Nej

Extra blad för sid 16 i guiden.

Fundera över vad du vill prata om med barnets föräldrar

Exempelvis:

- ☐ barnets skolgång
- ☐ mat/måltider
- ☐ vänner
- ☐ allergier
- ☐ kläder
- ☐ avtalade möten
- ☐ nattning
- ☐ regler
- ☐ fritidssysselsättning
- ☐ hälsa/allergier
- ☐ doktor/tandläkare
- ☐ annat:.....

Prata med socialtjänsten om du är osäker på vad du kan säga om barnet till barnets föräldrar.

Vad du kan förvänta dig vid umgänget och vad förväntar sig andra av dig?

Skriv ner frågor som du vill ställa till socialsekreteraren, eller föräldern vid nästa umgängestillfälle:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Extra blad för sid 16 i guiden.

Fundera över vad du vill prata om med barnets föräldrar

Exempelvis:

- ☐ barnets skolgång
- ☐ mat/måltider
- ☐ vänner
- ☐ allergier
- ☐ kläder
- ☐ avtalade möten
- ☐ nattning
- ☐ regler
- ☐ fritidssysselsättning
- ☐ hälsa/allergier
- ☐ doktor/tandläkare
- ☐ annat:.....

Prata med socialtjänsten om du är osäker på vad du kan säga om barnet till barnets föräldrar.

Vad du kan förvänta dig vid umgänget och vad förväntar sig andra av dig?

Skriv ner frågor som du vill ställa till socialsekreteraren, eller föräldern vid nästa umgängestillfälle:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Extra blad för sid 22 i guiden.

Kontaktlista

Socialtjänsten:

.....
.....

Förälder/vårdnadshavare:

.....
.....

Förälder/vårdnadshavare:

.....
.....

Skola:

.....

Barnets vänner:

.....
.....

.....

Övriga:

.....

.....

.....

.....

Anteckningar

.....

.....

.....

.....

.....

Extra blad för sid 22 i guiden.

Kontaktlista

Socialtjänsten:

.....

.....

Förälder/vårdnadshavare:

.....

.....

Förälder/vårdnadshavare:

.....

.....

Skola:

.....

Barnets vänner:

.....

.....

.....

Övriga:

.....

.....

.....

.....

Anteckningar

.....

.....

.....

.....

.....

Positivt umgänge

(artikelnr 2020-12-7103) kan beställas från
Socialstyrelsens publikationsservice
www.socialstyrelsen.se/publikationer
E-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se

Publikationen kan även laddas ner från
www.socialstyrelsen.se